

Inkonsekvente holdninger til separatisme

UKRAINA

Hans Olav Fekjær

Når separatister ønsker løsrivelse av provinser i Øst-Ukraina, anser vestlige politikere og medier det som fullstendig urimelig og helt uaktuelt. Vesten har imidlertid ikke noen prinsipiell motvilje mot separatisme, ettersom andre løsrivelser har vært akseptert uten videre. Jugoslavia ble delt i mange biter, og Nato tvang fram løsrivelsen av Kosovo ved en 78 dager lang, folkerettsstridig bombing av Jugoslavia. Senere godtok en samlet verden at både Sør-Sudan og Skotland skulle få rett til løsrivelse etter folkeavstemning.

Det splittede landet Ukraina har vært holdt sammen av en balansekunst med respekt for etniske og språklige minoriteter. Etter kuppet for et år siden mot den folkevalgte ledelsen, kom det tydelige signaler om at balansepolitikken skulle forlates. Det ble for eksempel bestemt at språket som tales av de fleste i øst, russisk, skulle forbys i offisielt språkbruk. Dette utløste krav om løsrivelse i de østlige provinsene, og folkeavstemninger ga klare flertall for dette. Hvis man tviler på folkeavstemningene som ble avholdt, bør man kreve nye avstemninger med vestlige observatører til stede – noe vestlige land avslo forrige gang.

Etter at folkeavstemningen i Sør-Sudan i 2011 viste

flertall for løsrivelse, gikk partene til forhandlinger for å finne de praktiske løsningsene. Den britiske regjeringen var i 2014 innstilt på det samme for Skotland. Kiev-regjeringen valgte derimot å gå til angrepskrig for å beholde styringen over de østlige provinsene. Når disse provinsene føler at de har ført en forsvarskrig, kan vi ikke uten videre avvise dette. Det er vanskelig for dem å forstå at den retten som verden har vært villig til å gi for eksempel Kosovo og deler av Sudan og Storbritannia, ikke skal kunne gis til dem også.

Det gir heller ikke noe fyldestgjørende bilde å slå fast at Russland annekterte Krim. Uttrykket gir klare assosiasjoner til at stridsvogner invaderte Krim på en blodig måte og tvang et

motvillig folk i kne. Det er misvisende, for det overser både demografien (flertallet er russere), historien (Krim var russisk fra 1783 til 1954), Krim's særstatus (egen grunnlov og parlament) og at det faktisk skjedde en ublodig endring av Krim's status etter folkeavstemning.

Hva kan Vestens inkonsekvente holdning til separatisme skyldes? Det er trolig et sterkt ønske om å støtte det meget vest-vennlige regimet i Kiev, så det skal få trekke et størst mulig område inn i den vestlige interessesfæren. At de provinsene det gjelder selv skal få bestemme over sin egen framtid, synes å ha lav prioritet.

Hans Olav Fekjær,
Oslo

hans.olav@fekjaer.org